

موضوع کرسی آزاد اندیشی: کارکردهای دروس حوزوی در حیات طلبگی

استان: البرز مدرسه علمیه: فاطمه معصومه (س) ارائه کننده: حکیمه قاسم پور استاد منتقد: فرزانه آزادی داور: استاد زهرا سپهری

چکیده نظرات استاد ارائه کننده

بحث:

بعد از انقلاب اسلامی با تدابیر امام خمینی(ره) و مدیریت صحیح مقام معظم رهبری(مد ظله العالی) بستری فراهم شد تا به صورت سیستمی خانم ها در حوزه های علمیه آموزه های دینی را فراگیرند. هر چند در حال حاضر ما نسبت به دوره های قبل پیشرفت داشته ایم اما از وضعیت مطلوب فاصله داریم. هدف حوزه های علمیه تربیت مجتهد و مفسره نیست اما تربیت مبلغه از اهداف کلان حوزه است. این در حالی است که روش ها در حوزه های علمیه دانشگاهی است و کمتر به مباحث اخلاقی تربیتی پرداخته می شود. از سوی دشمنان اسلام برای انحراف جامعه بر روی بانوان سرمایه گذاری کرده اند. با توجه به سخن پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «عالم به زمان خود، مورد هجوم شیعه ها واقع نمی شود» طلاب باید به مباحث بصیرتی زمانه و شیوه پاسخ دهی صحیح اشراف داشته باشند. حال آیا دروس منطق و فلسفه در حوزه در این راستا کاربردی شده اند؟ و طلبه برطبق آیه ۱۲۵ سوره نحل چه مقدار توانایی جدال احسن را برطبق دروس، دارد. ادبیات عرب و اصول فقه تا چه اندازه به صورت کاربردی آموزش داده شده اند که برای فهم نصوص کارایی داشته باشند. از این رو دروس حوزوی باید مطابق با زمان حال از نو بازنگری شوند. تا کاربرد بیشتری برای طلبه و انتقال آن آموزه ها به بستر جامعه داشته باشد.

چکیده نظرات استاد منتقد

دروس حوزوی در قالب ۱۹۰ واحد به صورت منطقی چیده و توسط اساتید آموزش داده می شود و برخی کاربردهای آن بیان می گردد. اما مباحث تکمیلی هر درس با توجه به نیاز طلبه و جامعه توسط خود طلبه باید مطالعه گردد. البته اساتید نیز باید تلاش کنند تا خود را مسلح به علم روز نموده و آن را به طلاب انتقال دهند. اما این که دروس اخلاقی در حوزه کم است باید گفت که اخلاق عملی است و خود فرد باید آن را با ممارست و مراقبه کسب نماید و دروس حوزه به صورت نظری آن را آموزش می دهد. از سویی زبان معارف اسلامی از جمله قرآن و نهج البلاغه عربی است همچنان که در سوره های، یوسف آیه ۲، شعراء آیه ۱۹ و ... به این مسئله اشاره شده است. پس آموختن ادبیات عرب جهت کسب معرفت دینی لازم می آید. کلام، پاسخ گوی مباحث اعتقادی است. اما فرد برای درک بیشتر باید اول علم فلسفه یعنی، عقاقلانه و نظامند اندیشیدن را کسب کند، همچنان که آثار شهید مطهری در زمان حال نیز بسیار کاربرد دارد. در کنار فلسفه باید منطق را نیز آموخت چون منطق ما را از خطای فکر مصون می دارد. و در پاسخ گویی به شبهات در جدال احسن و تشخیص انواع استدلال مفید است. اصول فقط راه استنباط فقهی را به ما نمی آموزد. بلکه راه استنباط از منابع دینی را به دست می دهد. علامه طباطبایی که در قله تفسیر قرار دارند در ابتدا فقه و اصول را خوانند سپس تفسیر المیزان را نگاشتند. پس دروس حوزوی اگر با معنویات و هدف مشخص آمیخته شود، کارکردهای زیادی در حیات طلبه دارد.

نتایج دیدگاه موافق:

۱. بانوان با آقایان فرق دارند و وظایف خاص خود را دارند این مطابق با دروس نیست.
۲. زمان طلاب در حوزه و در منزل به مطالعه دروس صرف می شود این درحالی است که با نظام های آموزشی غربی متفاوت است و کارایی لازم را ندارد.
۳. دروس حوزه مطابق با نیاز یک مبلغه در جامعه امروز نیست
۴. درس اخلاق در حوزه های علمیه به صورت عملی کار نشده است

نتایج دیدگاه مخالف:

۱. اساتید نباید به کتاب متکی باشند
۲. حوزه فقط مباحث تئوری را می آموزد نه کاربردی
۳. زمان کافی برای کاربردی کردن دروس حوزوی در مدرسه وجود ندارد.
۴. کلاس های اخلاق تکرار شود تأثیرگذاری خواهد داشت
۵. صحبت های اساتید در کاربردی کردن دروس بسیار اثر گذار است

جمع بندی داور:

حوزه های علمیه با هدف تربیت مبلغه تأسیس شده اند. در ابتدا مدرکی بابت حوزه به فارغ التحصیلان داده نمی شد، در نتیجه طلاب برای فعالیت در عرصه اجتماع با مشکل مواجه شدند. همین امر سبب شد که حوزه نیز همانند دانشگاه به دانش پژوهان خود مدرک بدهد. البته نمره گرایی در حوزه های علمیه ملاک نیست بلکه یادگیری دروس حوزه در تمام مقاطع ملاک است به خصوص مقطع سطح دو که عمومی است. عمومی بودن دروس در راستای هدف مبلغه شدن هر طلبه و با توجه به نیاز مبلغه برنامه ریزی شده اند در رابطه با دروس باید گفت، دروس ادبیات عرب برای درک متون اسلامی و انتقال مفاهیم به جامعه مهم است حتی اگر در همان مقطع ضرورت مطالعه آن برای طلاب درک نشود و حتی دروس دیگر همچون فقه و اصول برای یک طلبه الزامی است هرچند که لازم می آید برخی از مباحث آنها به خصوص مسائل مبتلا به بانوان، مطابق با نیاز مبلغه بازنگری گردد. علما نیز در ابتدا مقدمات را فرا گرفته سپس با کسب علم بیشتر، به مدارج عالی دست می یافتند. بنابراین از یک جنبه نظر طلاب در راستای تعدیل کتب و کاربردی نمودن آنها قابل توجه است. از سویی نظر اساتید بنا بر یادگیری تمام دروس و کاربردی بودن هر یک از آنها دارای اهمیت است.